

FEDERACJA
ZIELONYCH

GAJA

istniejemy od 1993 roku

Aleje

dla bioróżnorodności

Interreg

Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg/Polska

EUROPEAN UNION

SYTUACJA PRAWNA ALEI W POLSCE

Wizyta studyjna „Zachowanie, popularyzacja i ochrona alei przydrożnych”, 17 października 2019 r.

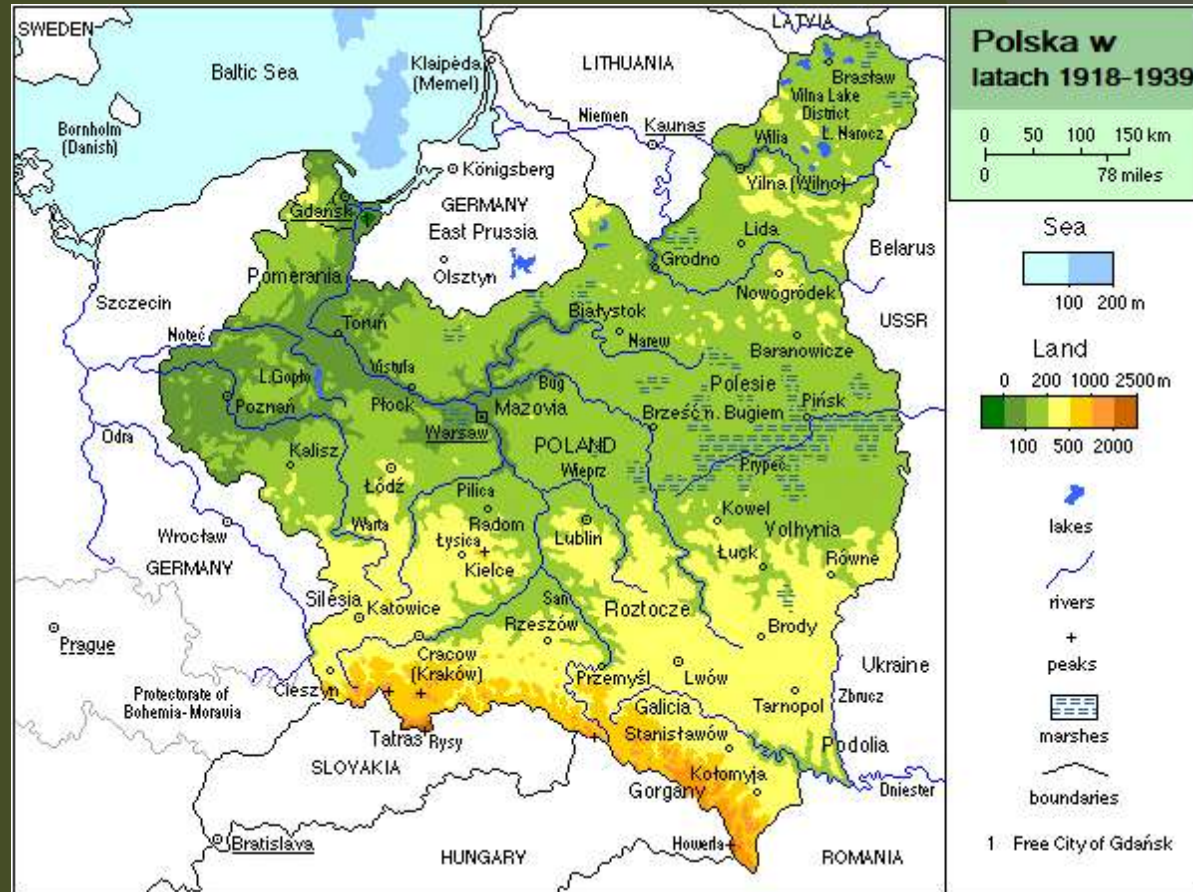
Podstawy prawne od 1919 r. po dzień dzisiejszy

Ustawa o ochronie przyrody – podstawowy akt, który ustalił zasady związane z ochroną, pielęgnacją i usuwaniem drzew.

- Pierwszy projekt – przygotowało Ministerstwo Wyznań i Oświecenia Publicznego w 1919r., ale koncentrował się on wyłącznie na tzw. ochronie zabytków przyrody.

Nowy projekt opracowany został od podstaw pod kierownictwem prawnym Profesora Jana Gwalberta Pawlikowskiego („duchowego ojca” polskiej ochrony przyrody w XX-leciu międzywojennym). Dopiero w 1928 r. uznano, że projekt spełnia wszystkie wymogi nowoczesnej ochrony przyrody, ale z uwagi na zmiany polityczne, ostatecznie uchwalono go dopiero w 1934r.

Art. 1.

- Ochronie podlegają twory przyrody, jako to: ziemia, jej ukształtowanie i formacje, jaskinie, wody stojące i płynące, wodospady, brzegi tych wód, zwierzęta, rośliny, minerały, skamieniałości - tak gatunki, jak zbiorowiska i poszczególne okazy, których zachowanie leży w interesie publicznym ze względów naukowych, estetycznych, historycznych, pamiątkowych, albo też ze względu na swoiste cechy krajobrazu, i które władza państwowa uznała za podlegające ochronie.

Art. 2.

- Stosownie do rodzaju przedmiotów i celu ochrony, ochrona polegać może:
- 1) na czasowych lub nieograniczonych w czasie zakazach dokonywania bez zezwolenia władzy państwowej wszelkich lub istotnych zmian w przedmiocie lub w jego otoczeniu;
- 2) na zakazach używania i użytkowania przedmiotu, (...), ścinania drzew, niszczenia roślin, (...).

Art. 3.

- Ograniczenia, wprowadzone na podstawie ustawy niniejszej, ciążą na każdym właścicielu, przedmiotu i osobach, mających inne prawa ma przedmiocie.

W międzyczasie wydana została także **ustawa z dnia 7 października 1921r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych**

Art. 18.

Wzdłuż wszystkich dróg publicznych, państwowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, wszędzie gdzie tylko warunki miejscowe pozwalają należy posadzić i utrzymywać rzędy drzew, o ile można, owocowych i żywopłoty.

Na podstawie **rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 30 grudnia 1922 r. w przedmiocie sadzenia i utrzymywania drzew przydrożnych na drogach publicznych** - sadzenie drzew wzdłuż dróg winno odbywać się na podstawie programu obsadzeń dróg zatwierdzonego przez właściwe władze państwowe. Zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami obsadzanie dróg drzewami i ich utrzymanie ciążyło na zarządach dróg, jednocześnie zarządcy mieli prawo usuwania pojedynczych drzew, ale jedynie tych uschniętych, uszkodzonych lub grożących komunikacji drogowej. Na usunięcia masowe musieli uzyskać specjalne zezwolenie.

Wykaz gatunków drzew odpowiednich do obsadzania ulic szerokich, średnich, wąskich oraz dróg i szos sporządziła w 1928 r. Komisja Ogrodowa Warszawska.

WYKAZ GATUNKÓW DRZEW NAJODPOWIED- NIEJSZYH DO OBSADZANIA ULIC.

1. Drzewa do obsadzania ulic szerokich.

Aesculus hip. fl. pl. *Acer dasycarpum*, *A. pseudoplatanus*, *A. ps. pl. fol. atropurpureis*, *Platanus occidentalis* (na placach, w miejscach osłoniętych i zacisznych), *Tilia alba*, *T. tomentosa (argentea)*, *T. euchlora*, *T. americana*, *Fraxinus excelsior*, *Quercus monophylla*, *Q. palustris*, *Q. rubra*, *Ulmus latifolia*, *U. montana*.

2. Drzewa do obsadzania ulic średniej szerokości.

Allanthus glandulosa, *Aesculus rubicunda*, *Acer platanoides*, *A. pl. purpurea Reitenbachii*, *A. pl. purp. Schwedleri*, *Sorbus Aria*, *S. aucuparia*, *Corylus colurna*, *Fraxinus ornus*.

2. Drzewa do obsadzania ulic wąskich.

Acer platanoides globosum, *Robinia pseudoacacia Bessoniana*, *Rob. ps. ac. umbraculifera*, *Crataegus oxyacantha alba i carm.*, *Crat. ox. fl. rubra*, *Fraxinus excelsior globosa*, *Ulmus campestris umbraculifera*.

4. Drzewa do obsadzania dróg i szos w granicach wielkiej Warszawy.

Populus Berolinensis, *Populus Simoni*, *Aesculus hippocastanum*, *Salix alba vittelina*.

Ustalony wyżej dobór drzew zatwierdziła Komisja Ogrodowa na posiedzeniu w dniu 28 maja 1926 r.

Warszawa, dnia 1 czerwca 1928 r.

Główny Ogrodnik M. St. Warszawy
(—) *L. Danielewicz*.

kasztanowiec zwyczajny, klon srebrzysty wraz z odmianami, klon jawor, platan zachodni, lipa srebrzysta, lipa europejska, lipa amerykańska, jesion wyniosły, dąb błotny, dąb czerwony, wiąz górski

bożodrzew gruczołowaty, kasztanowiec czerwony, klon zwyczajny, jarząb mączny, jarząb pospolity, leszczyna turecka, jesion mannowy

klon zwyczajny, robinia akacja, głóg dwuszyjkowy, jesion wyniosły, wiąz pospolity

topola berlińska, topola chińska, kasztanowiec zwyczajny, wierzba biała

1949 r.

Art. 1.

○ Ochrona przyrody w rozumieniu niniejszej ustawy oznacza zachowanie, restytuowanie i właściwe użytkowanie:

- 1) zasobów przyrody,
- 2) tworów przyrody żywej i nieożywionej, tak poszczególnych okazów i ich skupień jak i zbiorowisk na określonych obszarach oraz gatunków roślin i zwierząt, których ochrona leży w interesie publicznym ze względów naukowych, estetycznych, historyczno-pamiątkowych, zdrowotnych i społecznych oraz ze względu na swoiste cechy krajobrazu.

Art. 2.

- 1. Minister Leśnictwa czuwa nad całością ochrony przyrody oraz jest władzą naczelną ochrony przyrody w tym zakresie.

Art. 11.

○ Poddanie pod ochronę następuje przez:

- 1) **uznanie za pomniki przyrody poszczególnych tworów przyrody lub ich skupień,**
- 2) uznanie za rezerваты przyrody określonych obszarów, na których podlega ochronie całość przyrody, niektóre jej składniki lub estetyczne cechy krajobrazu,
- 3) utworzenie parków narodowych na określonych obszarach na powierzchni nie mniejszej od 500 ha, o szczególnych wartościach dla interesu publicznego (...),
- 4) **wprowadzenie ochrony poszczególnych gatunków roślin** i zwierząt, zagrożonych w swym byciu lub ilościowym występowaniu (brzoza ojcowska *Betula oycoviensis*, cis pospolity *Taxus baccata*, jarząb brekinia *Sorbus torminalis*, sosna limba *Pinus cembra* oraz bluszcz pospolity *Hedera helix*).

Art. 18.

○ (...), ograniczenia odpowiednio do przedmiotów i zadań ochrony przyrody mogą polegać na:

- 1) czasowym lub nieograniczonym w czasie zakazie dokonywania wszelkich lub istotnych zmian przedmiotów,
- 2) zakazie: używania, użytkowania, uszkodzania i zanieczyszczania przedmiotów lub terenów,
- 3) zakazie: (...) oraz niszczenia lub uszkodzania drzew i innych roślin, (...),

1991 r.

Art. 2.

- ⊙ 1. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności:
 - ⊙ 1) dziko występujących roślin lub zwierząt,
 - ⊙ 2) siedlisk przyrodniczych,
 - ⊙ 3) siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt,
 - ⊙ 4) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
 - ⊙ 5) roślin lub zwierząt, objętych ochroną na podstawie odrębnych przepisów,
 - ⊙ 6) przyrody nieożywionej,
 - ⊙ 7) krajobrazu,
 - ⊙ 8) zieleni w miastach i wsiach.

- ⊙ 2. Ochrona przyrody ma na celu (...):
 - ⊙ 4a) ochronę zieleni w miastach i wsiach, w szczególności ochronę drzew oraz krzewów (...).

Art. 2a. Wymieniał definicje starodzewia, terenów zieleni, zadrzewień.

Art. 13.

1. Poddanie pod ochronę następuje przez:

- 1) tworzenie parków narodowych,
- 2) uznawanie określonych obszarów za rezerваты przyrody,
- 3) tworzenie parków krajobrazowych (ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju),
- 4) wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu (ze względu na:
 - a) wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe w szczególności ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem, lub
 - b) istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne),
- 5) wprowadzanie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt,
- 6) wprowadzanie ochrony w drodze uznania za:
 - a) pomniki przyrody (definicja),
 - b) stanowiska dokumentacyjne,
 - c) użytki ekologiczne,
 - d) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości estetycznych).

Art. 26a. Ust. 1 pkt 9

W parku krajobrazowym oraz na obszarze chronionego krajobrazu **zabrania się: (...) likwidowania** zadrzewień śródpolnych, **przydrożnych** i nadwodnych (...).

Zakazy te nie dotyczą zadań realizowanych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa (...) oraz inwestycji realizujących cele publiczne.

Art. 31a.

W stosunku do pomników przyrody, zabrania się:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu (...).

Pomniki przyrody

Pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych (....)

Ustanawianie pomników przyrody powierzono Wojewodzie i Radzie Gminy.

Element zieleni miejskiej

Tereny zieleni – znajdujące się na terenach miast i wsi o zwartej zabudowie tereny przeznaczone na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, zdrowotne, dydaktyczno-wychowawcze i estetyczne, a w szczególności: parki, zieleńce, bulwary, promenady, ogrody jordanowskie, ogrody botaniczne i zoologiczne, ogrody etnograficzne, wystawy ogrodnicze i rolne, ogrody zabytkowe, cmentarze (...), ogrody przydomowe i zieleń osiedlową.

Art. 47b.

1. Rada gminy jest obowiązana zapewnić mieszkańcom miast i wsi o zwartej zabudowie korzystanie z przyrody przede wszystkim przez tworzenie i utrzymywanie w należytym stanie terenów zieleni i zadrzewień, łączących się, w miarę możliwości, z terenami zalesionymi.

Art. 47c.

1. Roboty ziemne oraz inne roboty związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, prowadzone w pobliżu drzew lub krzewów albo ich zespołów, mogą być wykonywane wyłącznie w sposób nieszkodzący drzewom lub krzewom.

Art. 47e.

- 1. Władający nieruchomości obowiązani są do utrzymywania we właściwym stanie drzew oraz krzewów rosnących na nieruchomościach będących w ich władaniu.
- 2. Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić **za zezwoleniem wójta, burmistrza albo prezydenta miasta** wydanym na wniosek władającego, z tym że organ może uzależnić udzielenie zezwolenia od przeniesienia drzew lub krzewów we wskazane przez siebie miejsce albo zastąpienia drzew lub krzewów przewidzianych do usunięcia innymi drzewami lub krzewami.

Odstępstwa dotyczą: drzew i krzewów owocowych, z wyłączeniem nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, drzew i krzewów sadzonych na plantacjach, drzew i krzewów, których wiek nie przekracza 5 lat, drzew i krzewów stanowiących przeszkody lotnicze.

Art. 47f.

- 1. Władający nieruchomości ponosi opłaty za usunięcie drzew lub krzewów. (naliczone w treści zezwolenia).

Art. 47h.

Jednostkowe stawki opłat zależą od rodzaju i gatunku (odmiany) drzewa i nie mogą przekroczyć za jeden centymetr obwodu pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm:

- 1) przy obwodzie do 25 cm - 60% podstawy,
- 2) przy obwodzie od 26 do 50 cm - 90% podstawy,
- 3) przy obwodzie od 51 do 100 cm - 115% podstawy,
- 4) przy obwodzie od 101 do 200 cm - 175% podstawy,
- 5) przy obwodzie powyżej 200 cm - 235% podstawy.

Za usuwanie drzew lub krzewów z terenów ochrony uzdrowiskowej, terenów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków oraz terenów zieleni miejskiej ustala się jednostkowe stawki opłat o 100% wyższe od ww.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 6 maja 2003 r.

w sprawie jednostkowych stawek opłat za usuwanie drzew lub krzewów

Lp.	Rodzaje i gatunki (odmiany) drzew	Stawki jednostkowe w zł za 1 cm obwodu pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm				
		przy obwodzie				
		do 25 cm	26-50 cm	51-100 cm	101-200 cm	powyżej 200 cm
1	2	3	4	5	6	7
1	Topola, olsza, klon jesionolistny, wierzba, czeremcha, grochodrzew	10,82	21,65	45,61	47,71	58,54
2	Klon (pozostałe gatunki i odmiany szybko rosnące), kasztanowiec, morwa, jesion, świerk pospolity, sosna zwyczajna, daglezja, choina, modrzew, brzoza gruczołkowata i omszona	29,42	56,33	112,77	112,77	112,77
3	Dąb, buk, grab, lipa, iglicznia, głóg - forma drzewiasta, jarząb, klon (gatunki i odmiany wolno rosnące), gatunki i odmiany ozdobne jabłoni, śliwy, wiśni i orzecha, leszczyna turecka, brzoza (pozostałe gatunki i odmiany), jodła pospolita, świerk (pozostałe gatunki i odmiany), sosna (pozostałe gatunki i odmiany), żywotnik (wszystkie gatunki), platan klonolistny, wiąz	71,57	186,23	375,00	563,86	729,70
4	Jodła (pozostałe gatunki i odmiany), tulipanowiec, magnolia, korkowiec, miłorząb, metasekwoja, cis, cyprysik	375,00	563,86	729,70	1.113,60	1.496,30

Art. 47k.

- Za zniszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów, powodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności oraz za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia, a także za zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów wójt, burmistrz albo prezydent miasta wymierza administracyjną karę pieniężną.

Art. 47l.

- 1. Jednostkowe stawki kary nie mogą przekroczyć za jeden centymetr obwodu pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm, trzykrotnej stawki jednostkowej opłaty przewidzianej dla danego rodzaju lub gatunku (odmiany) drzewa.

Lp.	Rodzaje i gatunki (odmiany) drzew	Jednostkowe stawki w zł za 1 cm obwodu pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm				
		przy obwodzie				
		do 25 cm	26-50 cm	51-100 cm	101-200 cm	powyżej 200 cm
1	2	3	4	5	6	7
1	Topola, olsza, klon jesionolistny, wierzbą, czeremcha, grochodrzew	23,0	43,0	91,0	95,0	117,0
2	Klon (pozostałe gatunki i odmiany szybko rosnące), kasztanowiec, morwa, jesion, świerk pospolity, sosna zwyczajna, daglezwia, choina, modrzew, brzoza gruczołkowata i omszona	58,0	112,0	225,0	225,0	225,0
3	Dąb, buk, grab, lipa, iglicznia, glóg - forma drzewiasta, jarząb, klon (gatunki i odmiany wolno rosnące), gatunki i odmiany ozdobne jabłoni, śliwy, wiśni i orzecha, leszczyna turecka, brzoza (pozostałe gatunki i odmiany), jodła pospolita, świerk (pozostałe gatunki i odmiany), sosna (pozostałe gatunki i odmiany), żywotnik (wszystkie gatunki), platan klonolistny, wiaź	143,0	372,0	750,0	1.127,0	1.459,0
4	Jodła (pozostałe gatunki i odmiany), tulipanowiec, magnolia, korkowiec, miłorząb, metasekwoja, cis, cyprysik	750,0	1.127,0	1.459,0	2.227,0	2.992,0

**ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW
z dnia 6 maja 2003 r.
w sprawie
jednostkowych
stawek kar za
usuwanie drzew**

2004 r. – wstąpienie Polski do Unii Europejskiej

Art. 2. [Zakres przedmiotowy i cele ochrony przyrody]

- 1. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:
- 1) dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów;
- 2) roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- 3) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;
- 4) siedlisk przyrodniczych;
- 5) siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt;
- 7) krajobrazu;
- 8) zieleni w miastach i wsiach;
- **9) zadrzewień.**

Art. 5. W samych definicjach pojawiły się: drzewo (wieloletnia roślina o zdrewniałym jednym pędzie głównym (pniu) albo zdrewniałych kilku pędach głównych i gałęziach tworzących koronę w jakimkolwiek okresie podczas rozwoju rośliny), **wywrot, złom, żywotność drzewa.** **Ponadto, rozszerzono definicję** terenów zieleni - tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, **zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy**, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Art. 6. [Katalog form ochrony przyrody]

- 1. Formami ochrony przyrody są:
- 1) parki narodowe;
- 2) rezerваты przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000 (ochrona parasolowa dla alei przydrożnych w ich granicach);
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Art. 33.

1. Zabrania się, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Art. 34.

- 1. Jeżeli przemawiają za tym **konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego**, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i **wobec braku rozwiązań alternatywnych**, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich - dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.
- 2. W przypadku gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać udzielone wyłącznie w celu:
 - 1) ochrony zdrowia i życia ludzi;
 - 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
 - 3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
 - 4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

2. Koszty kompensacji przyrodniczej ponosi podmiot realizujący plan lub przedsięwzięcie.

2a. Za utrzymanie siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin i zwierząt, utworzonych w ramach kompensacji przyrodniczej, jak również za monitorowanie ich stanu odpowiada RDOŚ.

Art. 35a.

W przypadku działań przewidzianych do realizacji w ramach planowanych przedsięwzięć zezwolenie, o którym mowa w art. 34 ust. 1, zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach lub uzgodnieniem z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Art. 37.

1. Jeżeli działania mogące znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 zostały podjęte bez uzyskania ww. zezwolenia, lub uzgodnienia lub decyzji, RDOŚ, a na obszarach morskich - dyrektor właściwego urzędu morskiego, wydaje decyzję, w której nakazuje, w zależności od potrzeb, ich natychmiastowe wstrzymanie lub podjęcie niezbędnych działań zapobiegawczych lub działań naprawczych.

Art. 40. [Pomniki przyrody]

- 1. Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych (....).
- 2. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Art. 44 ust. 4

Zniesienie ww. formy ochrony przyrody następuje w razie utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych lub zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody

§ 1. Kryteriami uznawania drzew za pomniki przyrody są:

- 1) obwód pnia nie mniejszy niż minimalny obwód pnia drzewa mierzony na wysokości 130 cm dla poszczególnych rodzajów i gatunków drzew, określony w załączniku do rozporządzenia, lub
- 2) 2) wyróżnianie się wśród innych drzew tego samego rodzaju lub gatunku w skali kraju, województwa lub gminy, ze względu na obwód pnia, wysokość, szerokość korony, wiek, występowanie w skupiskach, w tym w alejach lub szpalerach, pokrój lub inne cechy morfologiczne, a także inne wyjątkowe walory przyrodnicze, naukowe, kulturowe, historyczne lub krajobrazowe.

Lp.	Rodzaj/gatunek drzewa	Minimalny obwód pnia drzewa mierzony w centymetrach na wysokości 130 cm ¹⁾
1	bez koralowy, cis pospolity, jałowiec pospolity, kruszyna pospolita, rokitnik zwyczajny, szalkak pospolity, trzmielina	50
2	bez czarny, cyprysik, czeremcha zwyczajna, czereśnia, głóg, jabłoń, jarzab pospolity, jarzab szwedzki, leszczyna pospolita, żywotnik zachodni	100
3	grusza, klon polny, magnolia drzewiasta, miłorząb, sosna Banksa, sosna limba, wierzba iwa, żywotnik olbrzymi	150
4	brzoza brodawkowata, brzoza omszona, choina, grab zwyczajny, olsza szara, orzech, sosna wejmutka, topola osika, tulipanowiec, wiąz górski, wiąz polny, wiąz szypułkowy, wierzba pięciopęcikowa	200
5	dagleźja, iglicznia, jesion wyniosły, jodła pospolita, kasztanowiec zwyczajny, klon jawor, klon zwyczajny, leszczyna turecka, modrzew, olsza czarna, perelkowiec, sosna czarna, sosna zwyczajna, świerk pospolity	250
6	buk zwyczajny, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, lipa, platan, topola biała, wierzba biała, wierzba krucha	300
7	inne gatunki topoli niż wymienione w lp. 4 i 6	350

Art. 87a.

- 1. Prace ziemne oraz inne prace wykonywane ręcznie, z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu, przeprowadza się w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom.
- 2. Prace w obrębie korony drzewa nie mogą prowadzić do usunięcia gałęzi w wymiarze przekraczającym 30% korony, która rozwinęła się w całym okresie rozwoju drzewa, chyba że mają na celu:
 - 1) usunięcie gałęzi obumarłych lub nadłamanych;
 - 2) utrzymywanie uformowanego kształtu korony drzewa;
 - 3) wykonanie specjalistycznego zabiegu w celu przywróceniu statyki drzewa.
- 3. Zabieg, o którym mowa powyżej wykonuje się na podstawie dokumentacji, w tym dokumentacji fotograficznej, wskazującej na konieczność przeprowadzenia takiego zabiegu. Dokumentację przechowuje się przez okres 5 lat od końca roku, w którym wykonano zabieg.
- 4. Usunięcie gałęzi w wymiarze przekraczającym 30% korony, która rozwinęła się w całym okresie rozwoju drzewa, w celu innym niż określony w ust. 2, stanowi **uszkodzenie** drzewa.
- 5. Usunięcie gałęzi w wymiarze przekraczającym 50% korony, która rozwinęła się w całym okresie rozwoju drzewa, w celu innym niż określony w ust. 2, stanowi **zniszczenie** drzewa.
- (..)
- 7. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, metody wykonywania prac, o których mowa w ust. 1, kierując się potrzebą zapewnienia wykonywania prac w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom.

Wycinka drzew – od 2017 r.

Art. 83 ust. pkt 1

Usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia wydanego na wniosek posiadacza nieruchomości – za zgodą właściciela tej nieruchomości.

Art. 83a.

- 1. Zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości wydaje wójt, burmistrz albo prezydent miasta, a w przypadku gdy zezwolenie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków - wojewódzki konserwator zabytków.
- 2a. Zezwolenie na usunięcie drzewa w pasie drogowym drogi publicznej, z wyłączeniem obcych gatunków topoli, wydaje się po uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Art. 83c.

- 1. Organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu przed jego wydaniem dokonuje oględzin w zakresie występowania w ich obrębie gatunków chronionych;
- 2. W przypadku stwierdzenia, że usunięcie drzewa lub krzewu spowoduje naruszenie zakazów w stosunku do gatunków chronionych, postępowanie zawiesza się do czasu przedłożenia zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do tych gatunków.
- 3. Wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu może być uzależnione od określonych przez organ nasadzeń zastępczych lub przesadzenia tego drzewa lub krzewu.
- 4. Organ, wydając zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu uzależnione od wykonania nasadzeń zastępczych, bierze pod uwagę w szczególności dostępność miejsc do nasadzeń zastępczych oraz następujące cechy usuwanego drzewa lub krzewu:
 - 1) wartość przyrodniczą, w tym rozmiar drzewa lub powierzchnię krzewów oraz funkcje, jakie pełnią w ekosystemie;
 - 2) wartość kulturową;
 - 3) walory krajobrazowe;
 - 4) lokalizację.

Art. 84. ust. 1. Posiadacz nieruchomości ponosi opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu.

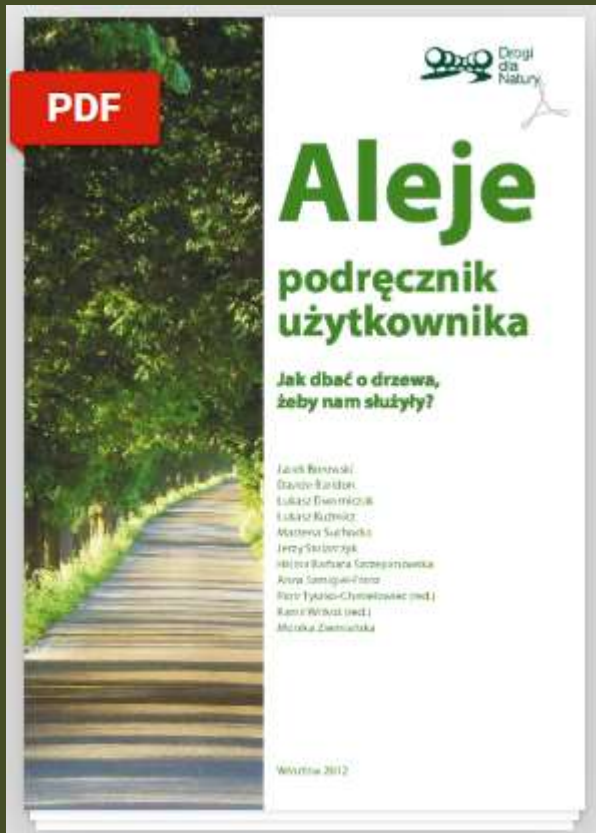
Art. 83f. *[Wyjątki od obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów]*

1. Przepisów art. 83 ust. 1 nie stosuje się do:

- ⊙ 1) krzewu albo krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²;
- ⊙ (...)
- ⊙ 3) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
 - ⊙ a) 80 cm - w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
 - ⊙ b) 65 cm - w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego,
 - ⊙ c) 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew;
- ⊙ 3a) drzew lub krzewów, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- ⊙ 3b) drzew lub krzewów usuwanych w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego;
- ⊙ 4) drzew lub krzewów na plantacjach lub w lasach w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
- ⊙ 5) drzew lub krzewów owocowych, z wyłączeniem rosnących na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków lub na terenach zieleni;
- ⊙ (...)

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3a, właściciel nieruchomości jest obowiązany dokonać zgłoszenia do organu (...) zamiaru usunięcia drzewa, jeżeli obwód pnia drzewa mierzonego na wysokości 5 cm przekracza:
 - ⊙ 1) 80 cm - w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego;
 - ⊙ 2) 65 cm - w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego;
 - ⊙ 3) 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew.
5. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 4, zawiera imię i nazwisko wnioskodawcy, oznaczenie nieruchomości, z której drzewo ma być usunięte, oraz rysunek albo mapkę określającą usytuowanie drzewa na nieruchomości.
6. Organ (...) w terminie 21 dni od dnia doręczenia zgłoszenia dokonuje oględzin.
7. Z oględzin sporządza się protokół.
8. Po dokonaniu oględzin organ (...) w terminie 14 dni od dnia oględzin może, w drodze decyzji administracyjnej, wnieść sprzeciw. Usunięcie drzewa może nastąpić, jeżeli organ nie wniósł sprzeciwu w tym terminie.
14. Organ może wnieść sprzeciw w przypadku:
 - ⊙ 1) lokalizacji drzewa:
 - ⊙ a) na nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków,
 - ⊙ b) na terenie przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na zieleń lub chronionym innymi zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
 - ⊙ c) na terenach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5;
 - ⊙ 2) *spełnienia przez drzewo kryteriów, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 40 ust. 3.*
15. Organ wnosi sprzeciw:
 - ⊙ 1) jeżeli zgłoszenie dotyczy usunięcia drzewa objętego obowiązkiem uzyskania zezwolenia na usunięcie;
 - ⊙ 2) w przypadku niezpełnienia zgłoszenia w ściśle określonym trybie.

PDF

Aleje
podręcznik
użytkownika

**Jak dbać o drzewa,
żeby nam służyły?**

Janek Baranowski
Dawid Bartoń
Lukasz Dzwonkowski
Lukasz Kuchnicki
Mateusz Sułkowski
Jerzy Sidorczyk
Hilary Barbara Górczewska
Krzysztof Samojlik-Piwo
Paweł Tytus-Chromczak (red.)
Kamila Winiarska (red.)
Marta Ziemulcka

Wydanie 2012

URZĄD MIASTA KIELCE
Wydział Usług Komunalnych i Zarządzania Środowiskiem

**STANDARZY URZĄDZANIA
I PIELĘGNOWANIA
TERENÓW ZIELENI W MIEŚCIE**

© URZĄD MIASTA KIELCE, 2018

URZĄD MIASTA KIELCE
Wydział Usług Komunalnych i Zarządzania Środowiskiem

**OCHRONA DRZEW I KRZEWÓW
NA PLACU BUDOWY**

© URZĄD MIASTA KIELCE, 2017

**PROGRAM ZACHOWANIA ZADRZEWIEN
W GMINIE LESZNOWOLA
(WOJ. MAZOWIECKIE)**

Wydany w ramach projektu „Drogi dla Natury – kampania na rzecz zadrzewień”, koordynowanego przez Fundację EkoRozwoju i dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Ministerstwa Środowiska i Gospodarki Wodnej.

dzięki zaopiniowaniu p.ia Gminy Lesznówola
Współpraca: Edyta Smurawska
architekt krajoznawy

Lesznówola, czerwiec 2013 r.

**PRAKTYCZNE ORAZ PRAWNE
ASPEKTY UTRZYMANIA DRZEW
NA TERENACH ZIELENI**

Certyfikowane szkolenie teoretyczne i praktyczne z wiedzy na temat prawidłowego utrzymania drzew na terenach zurbanizowanych.

Placiek
5.04.2019 roku

Centrum Kultury w Sycowie
ul. Kościelna 16

Cena:
250 zł / os.

Szkolenie organizowane przez Federację Arborystów Polskich
Formularz zgłoszeniowy dostępny na stronie: www.fap-arbor.pl

Ochrona gatunkowa zwierząt, roślin i grzybów (ściśła i częściowa) – zagadnienia wstępne przy planowanej wycince drzew

Aktualne listy gatunków chronionych, jak również obowiązujące zakazy w stosunku do tych gatunków, określają następujące rozporządzenia:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów.

Art. 51.

1. W stosunku do dziko występujących roślin lub grzybów gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk lub ostoi (...).

Art. 52.

1. W stosunku do dziko występujących zwierząt gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) umyślnego zabijania (...);
- 3) umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych (...)
- 7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- 8) niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień (...);
- 9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- 12) umyślnego płoszenia lub niepokojenia (...).

Art. 56 ust. 4

Zezwolenia na odstępstwa od ww. zakazów mogą być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz:

- 1) leżą w interesie ochrony dziko występujących gatunków roślin, zwierząt, grzybów lub ochrony siedlisk przyrodniczych lub
- 2) wynikają z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia, lub
- 3) leżą w interesie zdrowia lub bezpieczeństwa powszechnego, lub
- 4) są niezbędne w realizacji badań naukowych, działań edukacyjnych lub celów związanych z odbudową populacji, reintrodukcją gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, albo do celów działań reprodukcyjnych, w tym do sztucznego rozmnażania roślin, lub
- 5) umożliwiają, w ściśle kontrolowanych warunkach, selektywnie i w ograniczonym stopniu, zbiór, pozyskiwanie lub przetrzymywanie okazów roślin lub grzybów oraz chwytanie, pozyskiwanie lub przetrzymywanie okazów zwierząt gatunków objętych ochroną w liczbie określonej przez wydającego zezwolenie, lub
- 6) w przypadku gatunków objętych ochroną ścisłą, gatunków ptaków oraz gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory - wynikają z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska, lub
- 7) w przypadku gatunków innych niż wymienione w pkt 6 - wynikają ze słusznego interesu strony lub koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska.

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Procedura Oceny oddziaływania na środowisko ma dostarczyć podejmującemu decyzję organowi administracji publicznej informacji, czy ingerencja inwestycji w środowisko, została zaplanowana w sposób optymalny i czy korzyści wynikające z jej realizacji rekompensują straty w środowisku, jakie zwykle są niemożliwe do uniknięcia. Środowisko jest tu rozumiane nie tylko jako środowisko przyrodnicze, ale także jako środowisko społeczne.

Procedura Oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzana jest, gdy przedsięwzięcie może **zawsze znacząco** albo **potencjalnie znacząco** oddziaływać na środowisko. O tym, która inwestycja może zostać zakwalifikowana do jednej z powyższych kategorii decyduje rozporządzenie *Rady Ministrów z 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.*

W ramach postępowania administracyjnego, które kończy się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, określa się:

- ⊙ Bezpośredni i pośredni wpływ planowanego przedsięwzięcia na:
 - środowisko przyrodnicze,
 - środowisko społeczne, w tym na zdrowie i warunki życia ludzi, na dobra materialne, oraz na zabytki kultury,
 - wzajemne powiązania między powyższymi elementami,
 - dostępność do złóż kopalin.
- ⊙ Możliwości oraz sposoby zapobiegania i łagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko.
- ⊙ Wymagany zakres monitoringu, który w przypadku bardziej uciążliwych inwestycji pozwoli na określenie rzeczywistych oddziaływań na środowisko przyrodnicze i społeczne w trakcie eksploatacji i ewentualnie na korektę zastosowanych środków łagodzących oddziaływania negatywne.
- ⊙ Decyzje środowiskowe wydawane są w zasadzie przez prezydentów miast, burmistrzów i wójtów, z tym jednak, że w przypadku dużych inwestycji liniowych (linie energetyczne, linie kolejowe, autostrady itp.) – wymagana jest decyzja regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

- Art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. g - Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome (*wpisane do rejestru zabytków*) będące, w szczególności parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni.
- Wycinka drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków odbywa się na podstawie zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wydanego na podstawie ustawy o ochronie przyrody. W razie usuwania drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru zabytków parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni potrzebne jest dodatkowe pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków wydane na podstawie art. 36. 1 ustawy o ochronie zabytków (...).

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie oraz inne przepisy karne

Szkodą w środowisku jest negatywna, mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, oceniana w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska.

Jeśli wystąpi bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku, istnieje obowiązek niezwłocznego podjęcia działań zapobiegawczych. Z kolei w przypadku wystąpienia szkody w środowisku, podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia szkody, zapobieżenia kolejnym szkodom i negatywnym dla zdrowia ludzi skutkom. Dotyczy to natychmiastowej kontroli, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia zanieczyszczeń albo innych szkodliwych czynników, a także podjęcia działań naprawczych. Kompetencje RDOS.

○ *Podział szkód:*

- - *w gatunkach chronionych* jeżeli ma znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ich ochrony,
- - *w chronionych siedliskach przyrodniczych* - jeżeli ma znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ich ochrony,
- - *w wodach* - jeżeli ma znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód,
- - *w powierzchni ziemi* - jeżeli stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub powoduje konieczność zmiany dotychczasowego sposobu wykorzystania powierzchni ziemi.

Art. 20 pkt 16 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych

Do zarządcy drogi należy utrzymanie zieleni przydrożnej, w tym sadzenie i usuwanie drzew oraz krzewów. Zarządcy drogi w szczególności dokonują wyrębu drzew i krzewów:

- ⦿ zagrażających bezpieczeństwu ruchu na drodze, jeżeli inne środki, np. przycięcie korony drzewa, okażą się niewystarczające,
- ⦿ uniemożliwiających modernizację drogi i obiektów mostowych,
- ⦿ obumarłych lub znajdujących się w stanie prowadzącym do ich uschnięcia,
- ⦿ zagrażających bezpieczeństwu ruchu na drodze, ograniczających widoczność użytkownikom dróg w szczególności po wewnętrznej stronie łuków i na skrzyżowaniach dróg.

Dziękuję za uwagę.